

SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓHIVATAL
hová a dolgozatok
és előfizetési pénzek
küldendők:
Kolozsvár, Ref. Theologia
4. számú lakás.

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

AZ ERDÉLYI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET „EGYHÁZI
ÉRTEKEZLET”-E TÁMOGATÁSÁVAL
SZERKESZTIK:

NAGY KÁROLY, **VAJDA FERENCZ,**
ref. theol. tanár, felelős szerk. sz.-udvarhelyi pap, főmunkatárs.

Megjelenik minden vasárnap egy iven.

Előfizetési ár:

Egy évre . . . 4 korona. Negyedévre 1 korona.
Félévre . . . 2 korona. Egy szám ára 10 fillér.

Az „erdélyi püspök” czim kérdése idei egyházker. közgyűlésünkön.

A napokban lefolyt egyházkerületi közgyűlésnek kétségtelenül legszebb része volt az a vita, melyet az „erdélyi püspök” czim kérdése okozott.

Egy darab ideig úgy voltam vele magam is, mint azok, a kik e kérdés feszegetését kisserű, a mindig elvekért, eszményekért küzdő kálvinistákhoz nem méltó dolognak állítják. Miköze van a kálvinistának egy pusztá czimhez, hitvány külsőséghez? Mit törődik a kálvinista egyház azzal, hogy a pápista püspök Erdély, vagy talán az egész Magyarország urának nevezi-e magát? Csakhogy az ő falai közt békesség legyen, csakhogy az ő nyugalmát ne háborítsa, békés fejlődését ne akadályozza semmi is.

Látja az Isten lelkemet, most is ezt tartanám, ha mások is, az illetékes emberek is ezt tartanák. De mikor az erdélyi ev. ref. egyházkerület főlemelte az üres hetvenkedés ellen szavát, s mikor négyszáz ezer keresztyén ember kivánságának teljesítése elől gyermekes együgyűséggel bujkál az, a ki hivatva volna minden vallásfelekezeti érdekeit egyenlő mértékkel ápolni, védelmezni: minden jámborságom ellenére is megérezem azt, hogy bosszantanak.

No de hát miért mégis éppen ez a hitvány czimkérdés? Van ennél talán más, fontosabb sérelmünk is? Miért hogy éppen ez a kérdés és nem ama fontosabbak szítják lelkünkben az elégtelenség tüzet?

Erre is könnyű a felelet. Egyszerűen azért mert ezt a bosszantást, a más raffinorozott mó-

don a tisztesség ruhájába öltöztetett bosszantások ellenére oly nyilvánvaló ügyetlenséggel és együgyűséggel csinálták azok, a kik az ilyenekben gyönyörködni szoktak, hogy lehetetlen volt meg nem látni és elhárítására legalább egy lomha mozdulatot nem tenni.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület, midőn pár évvel ezelőtt Magyarország vallásügyi minisztere — ő tudja miért és minő hatalomnál fogva — azt rendelte, hogy a gyulafehérvári római katolikus püspököt a hatóságok „erdélyi püspök”-nek czimezzék, azt találta mondani, hogy hát neki is van éppen ugyanezen a területen püspöke s szükségesnek látna, hogy mindennemű félreértés kikerülése végett, jeleztesék, mikor előfordul, hogy tulajdonképpen melyikről van szó? Mert ha csak azt mondják, hogy „erdélyi püspök”, nem lehet tudni, hogy az ev. ref., róm. kath., lutheránus, unitárius, vagy melyik más püspököt értik alatta. Tegyük tehát oda, hogyha a gyulafehérvári püspökről van szó, azt is, hogy a róm. kath., mert a nélkül nem lesz világos a dolog.

A miniszter ur azonban enélkül is elég világosnak látta, úgy tetszik, a dolgot, mert ismételt kérésre sem volt és még maig sem hajlandó visszavonni sérelmes rendeletét.

Ebbeli véleményét most utoljára éppen az egyházkerületi közgyűlés előtt néhány nappal közölte az egyházkerülettel. S minő vélemény ez! . . . Mikor egyházkerületi közgyűlésünk színe előtt fölolvasták, mosolyra, fájó mosolyra huzódott a tárgyaló közgyűlési tagok arcza. Mint a gyermek, a ki rossz fát tett a tüzre s fél a szemrehányástól, igyekszik másra háritani büns cselekedetét. Ilyen a miniszter ur felelete.

A reformátusok legfőbb kormányzó testőlete, az egyetemes konvent nem tartotta szükségesnek a kérdés tovább tárgyalását. Aztán egy-egy régi okmányban és törvényben is — azt mondja a miniszter — a gyulafehérvári püspök „erdélyi püspök”-nek neveztetik.

Mint egy ember, úgy állott fel egyszerre a közgyűlés, tiltakozni az ellen, hogy a ref. egyház ügyeivel játékot üzzenek.

Mert valóban, a miniszternek ezen dologban követett eljárását, ha a legszelidebb kifejezést akarjuk használni, játéknál egyébnek nem nevezhetjük. Csakhogy a ref. anyaszentegyház komoly ügyeivel játszani senkinek sem lehet és nem szabad.

Ennek az elvnek adott erőteljes kifejezést egyházkerületi közgyűlésünk, midőn kimondotta, hogy a miniszternek az „erdélyi püspök” czim kérdésében kibocsátott rendeletét állandó nyílt sérelemnek fogja tekinteni, s orvoslásáért a magyarországyűlés képviselőháza utján a magyar közvéleményhez fölebez. És a magyar közvéleményről hisszük, hogy a legmagyarabb egyház szívében ejtett seb gyógyítása érdekében mindent megteszen. Meghallja, megérti azokat a magasröptű, csak az egyház és haza iránt érzett forró szeretetből származott szép beszédeket, melyek ez ügyre vonatkozólag az egyházkerületi közgyűlés lelkes tagjainak ajkaról elhangzottak.

Meg fogja ismerni, hogy az a rendelet a ref. egyházra nézve valóban sérelmes és ebben a hazában, hol minden vallásfelekezetnek egyenlősége országos törvényekben kimondatott, egyik

vagy másik felekezet érdekeinek a mások hátrányára való istápolása törvénytelen. Meg fogja érteni, hogy az országot nem elavult, régi okiratok félremagyarázott kitételei, hanem az élő jog, a megismert törvény alapján lehet áldáso-san kormányozni.

Ezeknek a gondolatoknak adtak tartalmas, szép beszédekben a közgyűlés lánglelkű szónokai kifejezést. Hiszük, hogy szavunk nem volt elröppenő szózat, pusztában kiáltó szó, meghallgatják azt az illetékesek.

En pedig, mikor láttam a sokszor és sokképpen méltatlanul bántalmazott egyházunk jeleseinek bátor magaviseletét, hallottam az igazságáért küzdő Pálnak, a nemzetnek az őt megillető törvénytöréshez való appellálását, szívem földobogott a reménytől, hogy virrad még reánk valaha jobb idő.

A megvádolt Pál a zsidó-törvénytöréstől a császárra appellált s ezért pedig Rómába a császárhoz kellett mennie.

A megbántott ev. ref. egyház egy embernek illetéktelen ítéletével szemben az ország közvéleményére hivatkozott. Várjuk annak igazságszolgáltatását, hisszük, hogy a bántalmat elfogja simítani, s azokat a beszédeket hallva, és az igazság erejében bizva azt is megmondhatjuk úgy a miniszternek, mint Majláth püspöknek, hogy a mi egyházunknak a megélhetésért még sem kell Rómába mennie!

Csirmay Zoltán.

TÁRCZA.

Mátyás párbaja.

Irta: **Mikszáth Kálmán.**

Holubár szegény köznemes fiu volt, természetben Góliáth, vállban széles, bikanyakáról hatalmas fej emelkedett, ruganyos izmaiban rendkívüli erő lakozék, úgy, hogy abból a kis cseh faluból, a hol élt s a hol — örökösen verekedvén, sok pajtása csontját betörte, az „aranyos” Prágáig száll a hire.

Mint java ilju azután oda került ő is pályát törni, de csak egy czimig vitte. „Cseh óriás” lett a neve a György király udvarában, hol nyers erejét nagy ügyességgel párosítva, olyan tőkélyre tett szert az akkori virtuosos verekedésekben, voltak légyen azok akár birokra, akár tőrre, lándzsára vagy kardra, ha gyalog, ha lóháton, hogy mindeneiket fölül mulla; a vitézi tornákon pedig, melyeket György király a Hradsin udvarán rendezett, két éven pehelykönnyűséggel verte le rendre a cseh daliákat. mi nem is volt jó rá nézve, mert a végén senki sem akart vele mérközni s azok, a kiket letiport hatalmas családok sarjai, nem győzték a királyt ellene hangolni, ki is hallgatván rájuk,

a helyett, hogy udvaránál tartaná vitézek vitézének, kinevezé sáfárnak messze valahová, a királyi bányákhoz, hol a napfény se süthessen rá.

Holubár vitézt nagyon elkészeríté ez az eljárás, s dulva-fulva jelent meg a király színe előtt, hogy szemére vesse:

— Minden vezéredet legyőztem, uram király, s a jutalom ime, hogy a föld alá küldesz engem.

— Hát igen — felelte Podjebrád — hogy a koboldokat is győzd le és csikard ki tőlük az érczeket.

Az én mesterségem a gerely, a kard, de nem a csákány. Engem olyan helyre tegyen felséged, a hol verekedhessem.

A király kelleetlenül vont vállat.

— Hja, a háborunak vége van itthon, — tette hozzá kedélyesen, — már csak a hiveimet verheted földhöz, az pedig nekem nem haszon, nekik nem gyönyörűség. Azt is beláthatod édes fiam, hogy a kedvéért nem üzenhetek háborut senkinek s így tehát minden áron verekedni akarsz, keress magadnak ellenséget a saját szakálladra, de nekem ne verekedj.

Ezt aztán úgy vette Holubár, mint uti laput, s eladván, a mi csekély vagyunkája volt, felszerelve magát és szolgáját lovag módra, az akkori idők divatja szerint elindult világot látni, hirt, dicsőséget szerezni az ökleivel.

Isten ígéje.

„Az Urnak Ielkével . . .“

Joel II. 28. „És azután léssen, hogy kiköltöm az én Lelkemet, minden emberre és a ti fiaitok és lányaitok prófétálnak; a ti véneitek álmokat álmodnak és a ti ifjaitok látásokat látnak.“

Nehéz megpróbáltatások napjaiban írja a próféta ez ígéket. — Izrael elfordult az ő Istenétől. Idegen istenekkel paráználkodik, azoknak tiszteletére jár. A magáéről pedig, a ki eddig segítette, megtartotta, védte megfélekedzik. — Am az Ur büntető keze sem késik. Jönek a természeti csapások: „A mi megmaradt a sáskától, megevé a cserebogár és a mi a cserebogártól megmaradt vala, megevé a hernyó és a mit a hernyó meghagyott elsüté a ragya.“ „Kiszáradt a szőlőtől, elveszett a figés, a pamogranát, a pálmafa és almafa is s minden élőfa kiszáradt. Bizony, kiszáradt az öröm az embereknek fiai közül.“ És jön az ellenség: észak népe sereggel, hogy elhurcolja a népet, megsemmisítse a nemzetet.

De az Ur még ekkor is szól: „Térjetek meg én hozzám teljes szivetek szerint!“ S „akkor ne félj föld népe, mert nagy készüllettel jön az Ur a te segítségedre!“ És ha megtérsz énhozzám: „Kipótolom az esztendőket, a melyekben a sáska, a cserebogár, a hernyó megették s az aszály és ellenség tönkre tette az

Bolondtól jött tanács lehetett az, hogy Mainzba vette az utját. Ámbár adhatta okos ember is, mert Mainz akkor épen tele volt hercegekkel, lovagokkal. Birodalmi gyűlést tartott akkor ott Fridrik császár.

A gyülekező rendek, a kik váltott lovakon jöttek s mindenféle eseményt felszedtek utközben a vendéglőkben, előre meghozták a hirt.

Egy óriás közeleg Mainz felé, valami Holubár nevű, a ki minden csehet legyőzött. Irtózatoss erejével összemorzsolja a legügyesebb vitézeket, mint a pozdorját. Sulya alatt megdobban a föld, ha egyet lép s hatalmas lovának bordái ropognak, csikorognak alatta. Azért halad oly lassan a szörnyeteg, mert minden vendéglőben pihennie kell a lónak. De holnap-holnapután mégis ideér és mérkőzésre szólítja fel a német levénteket. Hát csak tessék készülni.

Lettt nagy megrökönyödés, suttogás, találgatás, kinek kellebbe sorompóba állni. Ennek-annak. Egyébről sem beszéltek, mint a legyőzhetetlen cseh vitézről. Igazán kellemetlen dolog most, mikor annyi komoly tanácskozni való van. Milyen szégyen lenne, ha senki se állna ki. De hát még az, ha azokat, a kik kiállnak, legyőznék? Legokosabb volna, ha be se eresztenék a városba.

Langenhorst Gáspár, Mainz polgármestere, erős szimatu ember volt, a ki mindig el tudta

életet. Megcsufoltatnak a népek, kik gunyosan kérdik: „Hol van a ti Istenetek?“ hogy nem segít rajtatok. „Nem marad az én népem szégyenbe örökké, és nem pironkodik“; mert megáldom a földnek minden áldásával, felszabadítom az ellenség alól „és azután léssen, hogy kitöltöm az én Lelkemet minden emberre és a ti fiaitok és lányaitok prófétálnak; a ti véneitek álmokat álmodnak és ifjaitok látásokat látnak.“ „És valaki az Urnak nevét segítségül hívja, megszabadul, mert a Sion hegyén és Jeruzsálemben van a szabadulás.“

En népem, én népem; én kálvinista magyar népem! — beh igazán hasonlítottak tégedet régi nagy fiaid, te hires költőid Izrael népéhez. Kiválasztott téged az Ur, az egy igaz, élő Isten, nemzetünk istene, hogy megtartsa általad az igaz Isten tiszteletét s megmentse e sokat szenvedett nemzetet, sokat hányatott szép hazát. S te mégis, mikor annyiszor láttad az Ur karjának erejét, kezének csudadolgait, melyet cselekedett általad veled s nemzeteddel, — beh sokszor s beh könnyen hajlottál, futottál idegen istenek után. Pedig hányszor figyelmeztetett az Ur: „térjetek énhozzám!“ Hányszor intett: „ne legyenek tenéked idegen isteneid énelöttem!“; „Ne csinálj faragott képet . . . . ne imádj bálványokat, hanem kit nektek adtam Szent Fiamat: „őt hallgassátok.“ — S mégis, most is idegen istenek után futsz. Saját diplomaid üresek, az én pitvarim elhagyatottak, az ige nem zeng, a zsoltár nem szárnyal s az ima nem száll onnan felém. De futsz csudát látni oda, hol élő Lélek helyett lelketlen pompa van, hol tömjénfüst büze

találni, hogy mit akarnak a nagy urak, lón hát, hogy egy napon lovas ember jelent meg a város kapujánál, az ott fel s alá czirkáló alabárdos őrségnél.

— A polgármester nevében! — szólott és mutatta a gólgármester gyűrűjét. Langenhorst Gáspár polgármester azt rendeli ti néktek, hogy ha egy Holubár nevű cseh vitéz szolgáljával, vagy a nélkül közelednék a városhoz, zárjátok be előle a kapukat, hadd menjen Isten hírével másfelé!

Az örök hadnagya meghajolt.

— A parancs szerint járunk el.

Alig hogy visszavágtatott a lovas, egy landsknecht jött lihegve az őrséghez:

— A császár nevében! — mordá és mutatta a császár gyűrűjét. Ő felsége rendeli nektek, ha egy Holubár nevű cseh vitéz érkezik, eresszétek be a kapun és kísérijétek nyomban a palotájába.

A kapuörök hadnagya meghajolt:

— A parancs teljesítve lesz.

Az örök összenéztek s mondák:

— Ugy, de melyik a parancs a kettő közül, mert egyik a másikat rontja.

— Nohát a császár parancsát teljesítjük, mert az nagyobb ur.

— Igaz, de mi a polgármester szolgálja vagyunk.

tölti be a levegőt, hol békót vernek lelkedre, hol a pokol meséjével rémitgetnek, hol csudatevőknek hirlelt szenteket imádatnak helyettem, s az én Fiam, a Krisztus helyett ezeknek semmitérő közbenjárásával hitegetnek.

En népem, én népem térj magadhoz, térj hozzám, térj Istenedhez teljes szivedből! Lásd megnehezült az Ur karja feletted. Vannak mezőid, de nincsen takarásod. Vetettél, de — lásd — alig arattál. Az árvíz, az aszály, a hernyó, cserebogár elvitte, megette az áldást. Ugy-e, „kiszáradt az öröm az embereknek fiai közül“?! S te mégsem térsz magadhoz! — Ime, itt az ellenség is. A szomszéd északról reá tör hazádra, nyugatról nemzetedre, erődöt emészti, véredet szívja, hazádat rontja, nemzetedet pusztítja — s te mégsem ébredsz, még sem térsz én hozzám: Istenedhez! — Idegen istenek papjai, idegen templomok szolgálói járnak körötted; csupasz arcukon nincs a magyar ember disze, testükön nincsen férfias öltözék, más országból való, más királynak szolgája, fegyvertelen katonája s te mégis hallgatod hizelgő szavát, édeskés beszédét. Szájából nem az Isten szent és tiszta evangéliuma szól, hanem emberek csinálta értelmetlen szajkó litánia — s te ezt mégis úgy hallgatod, mintha az isteni bölcsesség volna. S nem veszed észre, hogy mig elbutul elméd, kialszik szived, elernyed karod s rommá léssz magad: veled együtt elvesz hazád és nemzeted is.

Oh, térjetek vissza az elhagyott egyszerű templomokhoz! Ott zug az Isten igéje, ott töltetik ki az Urnak Lelke! Hadd töltsék ki

reátok is! Mily mások lesztek akkor. „*Fiaitok és leányaitok prófétálnak; öregeitek álmokat álmodnak, ifjaitok látásokat látnak!*“

Igen, ha betölt Istennek lelke, fiu és leány prófétál. Kezd beszélni s cselekedni Istennek hatalmas dolgai szerint. Kezet fognak, hogy megtartsák egymást Istennek, az egy igaz hitnek, földi hazánknak. Oh, a mikor ezek majd prófétálnak! A mikor védik hitüket, oltalmazzák templomukat, zengik a zsoltárt, hitben nevelik gyermekeiket: beh, más világ lesz akkor! — Akkor véneink álmokat álmodnak. Visszaálmodják a régi szép napokat, mikor ők is szép rendben vonultak ékesen Istennek házába! És megindul szemük árja s egy boldog álom karjain szenderednek el: hogy mégis megtér a nép Istenéhez! — És az ifjak látásokat látnak. Jövendőket látnak. Nem a kietlenséget, nem a pusztulást, hanem a halált: hanem életet, virulást és feltámadást. A tavasz illata veszi körül, friss vér buzog ereikben és elkezdenek tanulni, dolgozni, munkálni önmegtagadással, hűséggel és kitartással. Az anya imára, az apa munkára tanítja gyermekét s ad neki földi és mennyei örökséget.

— Hogy fog így felvirulni népünk, szabaddá, erőssé lenni nemzetünk! Az Urnak lelke által . . .

Hadd töltsé ki az Ur az ő Lelkét mireánk; reám, reád s mindnyájunkra, egyházunkra, hazánkra, nemzetünkre . . .

Tél közelg. Kívül haldoklás; legyen a lelkekben életre támadás . . .! Ámen, ámen.

Nagy Károly.

— Igaz, de a polgármester is csak szolgálja a császárnak.

Igy aztán a császár parancsán jártak; az érkező Holubár előtt leeresztették dárdáikat s tágra nyitották a kapuszárnyakat, majd kürtök harsogása közt kísérték a Fridrik palotájába.

A lever-ré összegyűlt urak kíváncsian tolongtak az ablakokhoz, tűnődve, találgatva, miért rontotta meg ő felsége a Langenhorst intézkedését.

Hm, bizonyosan nem hiába. Ugy ismerték a császárt, ki a fűzfából is aranyat tud kihuzni. Minden apró dolgot, vagy nagy dolgot a szerint hánytorgat meg elméjében, hogy az mit hoz a konyhára. Ez pénz, az renomé, a mi mindegy. Mert a renoméből ismét csak pénz lehet csinálni. Azt meg ő nagyon értette. Mihelyt jelentették neki a Holubár megérkezését, a legbelső termébe vonult, a hová a kamarások füle el nem hat; ott fogadta az idegen lovagot.

— Halottuk híradet Holubár! Légy szivesen fogadva udvarunkban, ha nekünk akarsz szolgálni.

— Holubár meghajlott térdben.

— Nincs édesebb álom annál!

— Roppant erődöt, ügyességedet méltányoljuk s ha mérközni akarsz lovagjainkkal, ennek se álljuk utját. Sőt különös megbecsülés-

kép a fiam, Miksa herczeg száll ki majd veled vitézi bajra.

Holubár arcza kipirult a nagy tisztességtől, hogy egy császári herczeggel mérheti össze a lándzsáját.

— Köszönöm a nagy kegyet, — rebegette elfogódottan.

— De, — folytatta a császár még egy hangárnyalattal nyájasabban, — kimélni kell a herczeget, hiszen értesz . . .

— Mindenesetre felség, vigyázni fogok, hogy jelentékenyen meg ne sérüljön és hogy esés közben is . . .

— Mit, esés közben! kiáltott föl a császár ingerülten. Hát megbolondultál, Holubár. No, mit bámulsz úgy? Hát még most se érted, hogy a herczegnek kell győztesnek maradnia, még pedig úgy, hogy a győzedelemhez könnyen jutottnak ne látszassék.

— Szóval, hogy én törjem be a bordámat, — mondá a cseh lovag a csalódástól keserű hangon. De hátha mégis megíordítva történnék?

Az életteddel lakolnál, Holubár!

(Folytatása következik.)

Egyházi élet.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület közgyűlése.

(Folytatás.)

Azt hiszem, untatná kedves olvasótársaimat a gyűlés minden egyes pontjának apró részletességgel való előadása. Azért az apróbb, hogy ugymondjam, csupán személyi jelentőséggel bíró mozzanatokot mellőzve, csak az általános értékű, s mindenkit egyaránt érdeklő dolgokat sorolom föl tovább.

Nov. 9-én (vasárnap) volt a közgyűlésnek legmegragadóbb része, annak a 16 ifju lelkipásztornak ünnepélyes kibocsátása szent hivatalának teljesítésére, a kiket a múlt év folyamán választottak meg rendes lelkészekké s a kiknek fölvatását kérték a közgyűléstől egyházközségeik. Ezek az ifju lelkipásztorok a következők: Bene

István, aldobolyi lelkész a sepsi-, Beregszászi György, tacsai lelkész a nagysajói-, Boér Károly, mezőpaniti lelkész a marosi-, Józsa Gyula szamosardói lelkész a szilágyszolnoki-, Kádár Andor csekefalvi és Kádár Dénes muzsnai lelkész az udvarhelyi-, Mező Lajos gyergyfalvi lelkész a kolozskaleti-, Kovács József vajdakamarási lelkész a széki-, Németh Sándor bukaresti lelkész a romániai-, Ravasz Béla abodi lelkész a marosi-, Szász Béla magyardécei lelkész a széki-, Székely Sándor sepi-szentkirályi lelkész a sepsi-, Tötös György sz.-bagosi lelkész a szilágyszolnoki-, Vass Jenő pákái lelkész az orbai egyházmegyéből; továbbá Kovács Ferenc zilahi kollegiumi lelkész jellegű rendes tanár és Tankó Béla, a szászvárosi kollegium vallástanára.

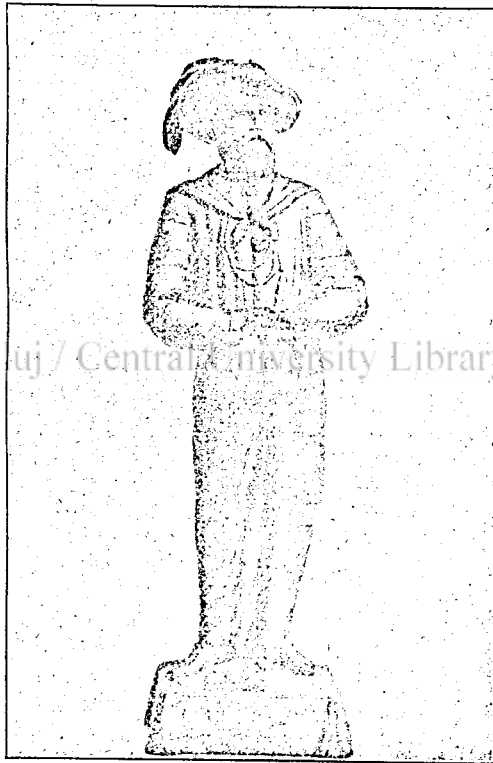
Névszerint szólították őket báró Bánffy Dezső főgondnok a közgyűlés színe elé s midőn sorban mind egymás mellett voltak, püspökünk szólott hozzájuk a fölvatási ünnepély fontosságára figyelmeztetve őket, melylyel ugyanis kilépnek rendes lelkészi pályájuk útjára s Isten nevének biznyságul hívásául kötelezik magukat arra, hogy azon az uton életüknek utolsó lehelletéig Jézus anyaszentegyházának építésén, Isten országának terjesztésén fognak kitartó buzgósággal munkálkodni.

Ezzel a közgyűlés tagjai és az ifju lelkészek, a püspök és főgondnoki kar vezetése alatt, testületileg a farkas-utcai templomba vonultak, hol belépésükkor fölhangzott a hivek ajkain a „Te rólad zeng dicséretünk“ s utána a CLXXV.

dics. 1. verse, mire püspökünk lépett a szószékbe s gyönyörű imában kérte Istennek szent lelkét a hívő seregbe, az Ur nyájának ifju pásztoraira. Azután dr. Kecskeméthy István theol. tanár mondott a Lukács evang. X. rész 42. versének ezen szavai alapján: „Egy a szükséges dolog“, mindenkit lebilincselő és magával ragadó alkalmi beszédet. Fölmutatta, hogy az élet minden mozzanatában egyetlen egy dolog az, a mire ugy ezen ifju lelkipásztoroknak, mint minden keresztyén embernek szüksége van s ez az egy szükséges dolog pedig nem más, mint odaborulni a Jézus lábaihoz, áhitattal hallgatni az ő tanításait, állandóan foglalkozni azokkal a felleges dolgokkal, melyek az ő evangéliumában előttünk állanak, neki szolgálni, őt követni mindaddig, míg egészen sajátunkká nem tettük isteni dolgait, hogy a mi életünkben az ő tiszta életét

lássák mindenek. Látván pedig ezt, lelkesüljenek, csatlakozzanak s megalapítsák Istennek országát.

Az egyszerű, közvetlen hangú beszéd nagy hatással volt a hallgatókra, kik bizonyára sokáig nem fogják elfeledni a tiszta evangéliumi szellemű, remek predikációt. A beszéd elhangzása után, a gyülekezet áhitatos énekének hangja mellett emelkedett föl ismét a szószékbe főpásztorunk, hogy az ifju papokat néven szólítva, bemutassa mintegy a hivek seregének s fogadást tétessen velük arra nézve, hogy a nyájaknak, melyeknek gondozását reájuk bizza Istenünk, halálig hű pásztorai fognak maradni, mire Kenessey Béla főjegyző előolvasása mellett letették az esküt. Erre az esperesek kara zendült meg, kik jobb kezüket a

Garibaldi-szobor.

térdeplő ifju lelkészek fején tartva elénekelték a „Jövel szentlélek“ kezdetű éneket, melynek végeztével a püspök ur olvasta fel a hivatalosan megállapított kibocsátási szöveget, a nagy templom minden zugát betöltő erőteljes hangon mondván el a szöveg végén háromszor ismétlődő „áldott, áldott, áldott!“ szavakat. Ezután még az esperesek és ifju lelkészek énekelték el a hitvallomást s püspökünk lélekemelő imája és a gyülekezet éneke után a magasztos ünnepély véget ért.

A következő napon (hétfőn) tartott közgyűlésnek tárgysorozata volt a legérdekesebb. Kossuth apánk születése századik évfordulójának emlékére a közgyűlés jegyzőkönyvében megörökítvén, az „erdélyi püspök“ cím kérdésében a

vallásügyi miniszter által küldött feleletet kezdette tárgyalni. Az itt kifejlődött s valóban érdekes vitát lapunk más helyén fogjuk ismertetni. Itt csak annyit jegyzünk meg, hogy a vita mindvégig erőteljes volt, de sohasem alacsony színvonalu s jól esett látnunk azt, hogy igaz ügyünk védelmében sok derék segítőtársra, sok vitéz harcossra számíthatunk.

Ezután az ig.-tanácsnak az egyházmegyék kikerekítésére vonatkozó javaslata vétetett tárgyalás alá. — Ennek a javaslatnak, mint már lapunkban említettük, az volt a célja, hogy az erdélyi egyházkerületbe tartozó egyházmegyéket úgy ossza be, hogy azok lehetőleg egyenlő nagyságúak, s ebből kifolyólag könnyebben kormányozhatók legyenek, s a bennük működő vezető férfiak munkája is lehetőleg arányossá tétessék. Az ezen pártok körül kifejtett vita mindvégig nyugodt és tárgyilagos maradt. — Mindössze az a kérdés okozott egy kis nehézséget, hogy vajjon az ugynevezett püspöki vizsgálat alatt álló egyházközségek is, melyek eddig a püspök közvetlen felügyelete alatt állottak, szintén beosztassanak-e abba az egyházmegyébe, melynek területén fekszenek, vagy ne! Azonban ezt a kérdést is szavazással gyorsan eldöntötték, még pedig úgy, hogy ezen egyházközségek beosztatnak szintén az egyházmegyébe. Tehát az 1904. év január 1-én kezdődőleg az egyházmegyék a most feltárgyalt új beosztás szerint fognak elrendeztetni, s hisszük, hogy az idő majd megmutatja, hogy az ideai közgyűlés helyes dolgot mivelt. Vajha úgy lenne? Vajha ezen határozattal is anyaszentegyházunk előhaladása, jóléte munkáltátnék! Különben az egyes egyházmegyéken nagyon lényeges változtatások tétettek, miről majd alkalomadtán lapunkban is be fogunk számolni kedves olvasóinknak.

A következő (kedd) napi ülésnek is voltak igen fontos tárgyai, melyek közül nagy fontosságánál fogva leginkább kiemelkedett és leg-hosszabban tárgyalatott az egyházkerület szervezetének módosítására vonatkozó igazg.-tanácsi javaslat tárgyalása. A javaslat célja az volt, hogy a tagoknak száma közgyűlést lehetőleg megkissebbitse, a papi és világi tagok számát arányosítva. Ezen számbeli kisebbités folytán a kollégiumi tanárok közül is igen sokan elvesztenék közgyűlési tagsági jogukat, ezért a javaslatot nem akarták elfogadni, s egyik közülök azt indítványozta, hogy vegyék le a napi rendről, azaz ne is beszéljenek róla, s maradjanak meg mindenben a régi állapotok. Ezt az indítványt azonban a közgyűlés nem fogadta el, hanem kimondotta, hogy a javaslat tárgyalását a következő évben megnyitandó zsinat bevégződése utáni időre halasztja.

Az ötödik napon, azaz szerdán, már nem voltak oly sokan a közgyűlésen. A tagok egy része hazament, hanem az itt maradottak azért letárgyalták a még hátralévő apróbb és inkább csak közigazgatási szempontból jelentős ügyeket. Ezeknek tárgyalása is azonban lefoglalta

az egész napi időt, úgy, hogy a gyűlés jegyzőkönyvének fölolvasása és berekesztése a következő napra maradt.

Ennyiben számoltunk be az ideai egyházkerületi közgyűlésről. Apróbb részletekre kiterjeszkedni fölöslegesnek tartottuk, hiszen kedves olvasóinknak alkalma lesz mindig az egyházkerület életéről e lap hasábjában tudomást szerezni.

Nehéz és fárasztó munka volt az, a mit a közgyűlés végzett, de a fáradságból legtöbb jutott annak, a ki idejének javarészét amúgy is böles tapintattal, s az egyház ügyei iránt való őszinte meleg érdeklődéssel vezette. — Ez báró Bánffy Dezső, kormányzó főgondnokunk öccsenellenciája. Őt fárasztó munkájában csupán csak egyházunk iránt való őszinte szeretete, ragaszkodása vezeti, s igazán méltó arra a nagy tiszteletre és szeretetre, mellyel őt nemcsak az ő munkáját szemlélő közgyűlési tagok, hanem anyaszentegyházunk előhaladását, virágzását őszintén óhajtó református vallásu emberek környezik. Tartsa meg az Isten sokáig őt nekünk, s kísérje áldása, kegyelme lépteit!

Mellette kell megemlítenünk szeretett püspökünket, főpásztorunkat, ki, mint az ő nyáját igazán szerető pásztor, böles körültekintéssel igyekezett a tárgyalásokban mindig a legjobbat kihozni, azokat, a mik a hívek egyetemére áldásos hatással leendenek. Aztán a többi jelen volt főgondnokainkat: Simó Lajos, Zeyk Dániel és gróf Bánffy György önmagyméltóságát. Mind, mind buzgó előharczosok, böles vezérek. Vezetésük alatt hisszük, hogy anyaszentegyházunk ügye föl fog virágozni. Ugy legyen!

Tudosító.

Bethlen Gábor kör. Folyó hó 16-án délután tartotta meg alakuló gyűlését a Bethlen Gábor kör a ref. kollégium dísztermében. A terem zsufolásig megtöltő tagokat Ady Lajos az előkészítő bizottság elnöke üdvözölte s a gyűlés megnyitása után meleg szavakkal köszönte meg Miklós Elemér, a budapesti Bethlen Gábor kör elnökének az alakuló gyűlésen való megjelenését. Korelnök választásra kerülén sor, korelnöknek a gyűlés egyhangulag Batta Istvánt választotta meg, ki jegyzőknek fölkérte Görög Ferenczet és Borbély Gyulát. Majd Miklós Elemér, a budapesti Bethlen Gábor kör e. i. elnöke hosszabb szép beszédben fejtegette a kör szép célját és irányát, egyszersmind tolmácsolta a budapesti testvér egyesület szíves üdvözlését is. Az alapszabály-tervezet elfogadása után megalakult a tisztikar a következőképen: Elnök: Gróf Bethlen Pál; alelnökök: ifj. Bartók György, Csohány János, gróf Haller János, Megyaszy Mihály; főtitkár: Balázs András; titkár: Balogh Ernő; főjegyző: Szánthó Vitus; jegyző: Sz. Gaál Jenő; főpénztáros: Görög Ferencz; pénztárosok: Széll Kálmán, Szathmáry Ákos; ellenőrök: Zilahy László, Szilveszter Béla; könyvtáros: Zakariás Ödön; háznagy: Makoldy Győző. Bizottsági tagok: jogi karból: gróf Bethlen Kálmán, Barabás Béla, Demeter János, gróf Kuni Zsigmond, Ke-

lemen László. Orvosi karból: Kovács Endre, Nagy Zoltán, Vékás Lajos. Tanárjelöltek közül: Batta István, Buday Árpád, Jekely Hermann, Rác Győző. Theologusok közül: Csiky István, Izsák Aladár, Kádár Geza, Kökössy Mihály, Ravasz László, Veress György. Továbbá ugyancsak bizottsági tagokul választották meg: dr. Asztalos Kálmán, Biró Sándor, dr. Bodor Antal.

Vallásos esték.—A sepsiszentgyörgyi református egyházi társaság folyó évi november 23-án d. u. 5 órakor az ev. ref. Székely Mikókollegium tornacsarnokában vallásos estélyt rendez. Az estély műsora a következő: Énekel: a kollegiumi énekkar. Szaval: Barabás Miklós VIII. k. o. tanuló. Felolvas: Csósz János koll. tanár. Négy szólamos ének: előadja az elemi fiúiskolai tanítók kara. A következő estélyt december 19-én fogják megtartani, a mikor felolvas: dr. László Ferencz koll. tanár.

Magyarok sorsa Romániában. Lapunk múlt számában említettük, hogy a román mizsterium a bukaresti magyar elemi népiskolát bezárással fenyegette, ha a román nyelvet nem tanítja és irodalmi munkálatait nem román nyelven vezeti. Viszont az elmúlt napokban olvashattuk, hogy ott egy nemzeti szövetség létesült, melynek tagja lehet minden honpolgár, feltéve ha az *nem zsidó*, vagy *nem magyar*.

Zsidó, vagy magyar! Minden egyéb, csak e kettő ne legyen az illető. Hol itt a nemzeti türelmesség, hol itt az általuk annyira hirdetett békés természet? Türelmesség, béke?! — az ott ismeretlen fogalom. Hisz jól tudjuk, hogy az üldöztetések, elnyomatások napi rendben vannak. A kormány a beözönlő magyar munkásokat — kik sajnos jobbadán székelyek — nem alkalmazza, vagy ha igen, úgy csak a legutolsó esetben teszi azt.

Elszomorító tények ezek! Elszomorítókat reánk magyarokra nézve, de egyszersmind figyelmeztetés is az nekünk: hasonló esetekre nézve. Lám a román kormány a maga szempontjából jobban le tudja vonni az oláh(ok)-nyelvtanításával járó consequentiát. Kényszeríti az idegeneket a román nyelv megtanulására, annak használatára. Mig nálunk? mi jutalmazunk, ha magyarul beszél és tanít a pópa, eltűrjük, hogy nemzeti nyelvünk iskoláinkban mellékesen, vagy egyáltalán ne taníttassék, sőt annyira megyünk, hogy közigazgatási forumaink tagjai oláhuul tanulnak, csupán azért, hogy feleikkel értekezni tudjanak. Melyik elv helyesebb? Bizonyára nem a mienk!

Romániában ilyen eszközökkel oláhvá válik, beolvad a magyar. Ez is a célja a kormánynak, s ez volna tán a mienk is, a mi szempontunkból. De ha így pipogyan, zsebbe dugott kézzel nézzük állam-eszméket sértő, napirinden lévő izgatásait, ha csak jutalmazunk, s nem kényszerítjük nyelvünk elsajátítására; mig bíránk oláhuul tanulnak, s mig hivatalos helyiségeinkben oláhuul fog folyni a tárgyalás: addig erről szó nem lehet. Addig mindig hatalmasodni, terjedni fog e nép, addig mindig ban-

kokat, iskolákat építenek, addig mindig ellenünk, nyelvünk ellen lesznek, mindig „Cartec de aurokat“ irnak a szegény, elnyomott oláhok!

Kegyesség útja.

A munkás ember és az ő általában jól készített sövénykerítése. Egy uri ember nagyra volt az ő vallás-erkölcsi életével. Általánosan véve én jó ember vagyok“ szokta gyakran mondani. „Az igaz némelykor megharagszom és káronkodom, de azért becsületes ember vagyok, vasárnap is dolgozom ha sok a dolgom, de a szegényeket is segítem meg lehetően és egész életemben soha sem voltam részeg.“ Ez az uri ember felfogadott egy ravasz munkás embert, hogy a beltelken fonjon egy darab sövénykerítést. Ellátta aprólékos utasítással, hogy mire ügyeljen és hogy fonja a kerítést. Ostve mikor a munkás bement azt kérde az ur: „Nó János! hát jó tömött, kemény sövényt készített-e, leverte-e jól a fonást s beverte-e jól a karókat?“ „Nem mondhatom hogy mindenütt elég szilárd és tömött s jól is lenne mindenütt le verve a fonás“, válaszolt a munkás, „de általában elég jó a kerítés.“ „Ha egy-egy helyen gyenge és ritka a fonás, más helyen 2—2 karót is ütöttem egymás mellé és jó vastagon keményen kerítettem.“ „Mit“ kiáltott rá az ur — „olyan kerítést készített nekem, a mely itt-ott annyira gyenge és gyarló, hogy az állatok minden megerőltetés nélkül könnyen át tudnak rajta törni: akkor az nem is kerítés, kár is volt oda tenni. A kerítés vagy legyen teljesen jó — egész hosszában — vagy ne is legyen.“ „Én is úgy tudtam“ — válaszolt a ravasz munkás — „de ön uram annyit beszélt általánosságban az Istenről, hogy ér. azt gondoltam, hogy az állatokkal szemben is teljesen bevállik egy általában jól készített sövénykerítés.“

Vegyes hírek.

A király egészségi állapotáról azt jelentik Bécsből, hogy ő Felsője még néhány napig nem távozhatik el Schönbrunból, valamint, hogy a jövő hétfői kihallgatás is elmarad. A király tegnap kihallgatáson fogadta *Ferdinánd Károly* főherceget, a ki a legközelebbi napokban Prágába költözik. Ebből látható, hogy a király állapota javult. Reumatikus fájdalom csak kevéssé engedett ugyan, mindamellett a király ma már kisebb sétát tudott tenni. Délután unokáit fogadta, a kiknek számára a schönbrunni kertben játszóhelyet rendeztetett be.

A királyné emléke. Kegyes szeretettel övezi a magyar néhai nagyasszonyunk emlékét. Igaz szomorúsággal üljük a napot, a mikor a genfi tör egyetlen szurása kioltotta nemes életét. Reá gondolunk és fájdalommal telik meg a szívünk nov. 19-én is, Erzsébet napján. A legszomorubb névnapja ez a magyarnak. Megülik mindenfelé az országban gyászistenitiszteletekkel és kegyeletes visszaemlékezéssel. A budapesti Tudományegyetem szerdán délelőtt tíz órakor az egyetemi templomban tartott ünnepes gyászszentmisét. Hasonlóképp ünnepelte meg a kolozsvári egyetem és a helybeli intézetek mindenike. Legyen emléke áldott a mi sziveinkben is!

Kirándulás a Mátyás-szoborhoz. A főváros előkelő köreinek számos tagja és a középiskolák tanulói kirándulást terveznek Kolozsvárra, hogy Mátyás király lovas-szobrát és a város történeti nevezetességeit megnézzék. Hogy ez minél könnyebben megtörténhessék, átiratot intéztek Kolozsvár városa tanácsához, meg tudandó, hogy a társas kirándulás milyen kedvezményekben részesül. E tárgyban gyűlés volt Kolozsvár város tanácsházán. Megbeszélték a terveket és abban állapodtak meg, hogy a legközelebbi hetek egyik szombatján a délutáni gyorsvonattal egy-két külön kocsi jönnének le és a reá következő vasárnapot ott töltenék. Az előkelő szállodások 20–30 százalék engedményt helyeztek kilátásba úgy a szobaáraknál, mint az ételek és italok árainál. A diákság a kolozsvári tanintézetek internátusaiban kaphatnak ingyen elszállásolást és mérsékelt áron ott étkezhetnének is. A közelebbi részletek kidolgozására az E. K. E.-t kérték fel. Egyben elhatározták, hogy a város részéről a közelebbieket megállapítása végett Budapestre utaznak Fekete Nagy Béla tanácsos, Kuzskó István, Merza Lajos törvényhatósági bizottsági tagok és Kovács János tanár. Ha a heti kirándulásokat rendszerré tehetik, úgy a tavasz megnyitásával kiterjesztik azokat a közel fekvő vadregényes gyulni havasok ölébe is. Itt megemlítjük, hogy a lovas-szobor főalakjának, Mátyás királynak a feje mintáját a kolozsvári országos Történelmi Múzeumnak ajándékozta Fadrusz János. A Mátyás király alakja, háromszoros nagyításban készült és így maga a fej, melyet csinos talapzattal most küldött le a szobrász, meghaladja az egy méter-mázsát. Az értékes szoborrészt már a legközelebbi vasárnapon fel fogják a muzeumban állítani.

A legújabb Kossuth-szobor. Az ország nagyobb városai közül mind többen állítanak emléket Kossuth Lajosnak. Legújabban Kecskemét városa határozta el, hogy Kossuth-szobrot állít. A város által a kegyeletes célra megszavazott összeg a mágnások adományaival együtt 34 ezer koronát tesz ki. Kada Elek polgármester nagy buzgósággal folytatja a gyűjtést és legközelebb már meg is bizza egyik kiváló művészünket a szobor mintázásával.

A százéves Nemzeti Múzeum E hónap végén ünnepli az ország a Nemzeti Múzeum százéves fennállásának jubileumát. Az ünnepélyen alkalmasint jelen lesz a király is. Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter ma a Nemzeti Múzeum küldöttségével Bécsbe utazott, hogy ő felségét az ünnepélyre meghívja.

Hegyi Antal megszökött. Csongrádról jelentik, hogy Hegyi Antal plébános, akit igaztásért három hónapi fogházra ítélték s a kinek e hónap 5-én kellett volna büntetését megkezdnie, egy reggel hirtelen eltűnt vétkes üzemeinek színhelyéről, Csongrádról, miután az ügyészség értesítette őt három ízben beadott kegyelmi kérvényeinek elutasításáról. A vérszáju néplázító plébános — hír szerint, Svájcba szökött. Most talán majd helyre állhat végre a

sokat zaklatott város feldult felekezeti és politikai békéje.

Amerikai csoda. A legújabb amerikai csoda a tizenöt éves Jack Cooke, a világ legfiatalabb egyházszónoka. Ez a gyermek tíz nagy amerikai metódista gyülekezetnek egymásután következő tíz éjjelen prédikált. A kis csoda Európába készül legközelebb, Barnumja már meg is született egy Toussel Coutts nevű tiszteletes személyében, a ki Londonban kezdi meg pártfogoltjával a körutat, hogy aztán az egész egyesült királyságban folytassa. A Daily Graphicban már meg is jelent a kis Jack arcképe.

Kolozsmegye a cselédeiért. Kolozsmegyének következő községei, Budatelke, Kis- és Nagy-Cég, Valkó, Kelecel, Ujfalu, Csucsá, Jegeristye, Kis- és Nagysebes, Bátor, Sebesvár, Marótlaka, Malomszeg, Gyeke, Tusru, Gyulatelke elhatározták, hogy összes községi gazdasági alkalmazottakat a községek költségére rendes tagoknak a gazdasági munkás és cselédsegítő pénztárnál beiratják. Kolozsmegye birtokosai értekezletükön kimondták, hogy a közigazdaságilag és socialpolitikailag nagy fontosságú intézményt teljes erejükkel fogják támogatni.

A föld alatt. Belgiumban van egy szálloda, a melyik 185 méternyire fekszik a föld színe alatt. Egy szénbánya fenekén. A különös szálloda a Saint Pierre de mons bánya főtárnájából van kifaragva a széntartalmu tárnafalban. A föld alatti „grande Hotel“ fala csupa szén. Van benne egy társalgó terem, könyvtár, uszoda és zeneterem. Az egész szálloda villanyval van világítva és lift végzi a vendégek föl és leszállását. A szállodában rendesen turisták tartózkodnak.

Hamu eső. Oaxacaban, Mexicoban, nevezetes tüneménynek voltak szemtanui kevéssel ezelőtt az ottan lakozók. Hamu eső esett. Az egész földet 8 hüvely magas hamu borította s minden veteményt elpusztított. A Quatamela határán fekvő Santa-Maria nevű tűzhányó hegy kitörése volt oka e hamu esőnek. Ez évben már igen sok tűzhányó hegy működött.

A szőlő új ellensége. Az állami rovar-tani állomás átirt a fővároshoz s értesítette, hogy a budai új szőlő-telepeken egy új bogárfaj pusztítását észlelték. Az új bogár a csajkó (csaja) nevét viseli. Az állomás igazgatósága a tanácstól engedelmet kért arra, hogy a főváros erdőségének megfelelő helyén az új ellenséget tanulmányozhassa. A főerdőmester a kérelem teljesítését javasolja.

Amerikában újabban cipőt gyártanak papirosból s oly jóknak mondják, hogy nem sokára nagy lesz az elterjedése. A papirból készült cipő úgy simul a lábhoz, hogy két számmal kisebbet kell gyártani, mint a bőrczipőknél. Ez bizonyosan a legfontosabb az új lábbeliben s a kik a kis lábakat szeretik, hamar föl fogják karolni az amerikai találmányt.